

DRÁGA TESTVÉREIM!

Ha az ember megér 90 esztendő, számot vet az életével. Elkezdem egy vallomással: nekem csak egy etalonom van. Egy zsidó. Jézus a neve. Szerelmes volt az apjába, de én még nem találkoztam az Apjával, pedig Jézus rengeteget beszélt róla, de apjának csak egy mondatát adta tudtukra. Ezt is két alkalommal. Először, amikor Jordán vizében alámerítette őt a Keresztelő: Ez az én szerelmes / szeretett Fiam, kiben jókíppen kedvem betellett... kiben én gyönyörködöm... benne leltem tetszésemet. Másodszor a színváltás hegyén: Te vagy az én szerelmes / szeretett Fiam, őt hallgassátok... űtet hallgassátok... hallgassatok reá... rá hallgassatok. Mindez csak a magyar múlt rangos fordításainak mustrája (Huszita Biblia, Erdösi Silvester János, Károli Gáspár, Csia Lajos). Mondanám az eredetit, a görög szöveget is: Houtos estin ho huio mou agapétos, en hó eudokésa és Su ei ho húio mou agapétos, akouete autou. De minek, ha számolatlan görög tanfolyamaim egyikét sem hallgattátok meg, bár van még mód pótolni a hiányt, mert Bajnok Dani tart már megint görög tanfolyamokat. Ha beiratkoztok rá (nincs tandíj!), ha nem – mindenképpen áll, hogy Jézus egyetlen más mondatot sem adott apja szájába, csak ezt. Ezzel kell beérnünk. De azért én elhiszem Jézusnak mindazt a nagyon sokat, amit mondott Róla. Nem igen tudott mondani mást, csak azt, hogy az ő menyeyi apja így meg úgy. Mért hiszem el? Mert számomra Jézus az etalon, akihez igazodom. Mondom magyarul is: Jézus az életem vezércsillaga.

Ennek a vezércsillagnak volt egy családja is. Kikből állt a családja? Kik voltak azok? Hát a testvéreiből. Hogy hívták őket, mi volt a nevük? Az elsőnek három is volt: Simon Jónás fia, Péter meg Kéfás. A többit nem sorolom, úgy is tudjátok. A tanítványai adták a családját. Fehérnépe nem is volt? Dehogyan nem. Asszonyok is, akik ott álltak a Golgotán, és messziről nézték, mi történik. Köztük volt Mária Magdolna, Mária, az ifjabb Jakab és József anyja és Szalómé. Ezek már Galileában is vele tartottak és a szolgálatára voltak. Rajtuk kívül még többen is, akik vele együtt mentek fel Jeruzsálembe. Akik kísérték őt, azok voltak a családja. Ezeknek eleje meg Mária Magdolma, akiről több szépet és jót mondott Jézus, mint bárki emberről. Szerelmes volt Jézusba? Igen, feltétlenül. Jézus is őbelé? Nem tudjuk; de Mária Magdolna sohasem panaszkodott Jézusra egy árva szóval sem. S nőknél ez annyit jelent, hogy meg vannak elégedve azzal, akire nem panaszkodnak. Ezt szeretném én is elérni a családommal, de reménytelen a szerelmem, mert panaszkodnak rám csöbstől, majd mindannyian. Nemcsak a fehérnép, még a férfiak is. És ki volt még Jézus családja? Földi apjáról nem mondott semmit. Az anyjáról se sokat: Asszony mi közünk egymáshoz? – mondta neki Kánában. A tanítványaitól pedig megkérdezte: Ki az én anyám? S maga válaszolt reá: Akik hallgatják tanításomat, azok az én testvéreim és anyám.

S nekem ki a családom? Hát csak tik. Ti, akik Jézus tanítványaivá szegődtetek. Akik tudjátok, hogy nem lehet más dolgotok, mint hogy tanítványokat gyűjtsetek Jézusnak. Nekem az is elég, ha ezt tudjátok. Azért elég, mert Isten belétek ültette a Maga meg Jézus Lelkét, s ennek következtében reggel, amikor felkeltek, este meg, amikor lefeküsztek, halljátok a hangját, amely arra buzdít Benneteket, hogy csak gyűjtsetek, teremjete, vessétek a magot Apja szántóföldjébe, mert százszoros termést akar. Ki? Hát Jézus, ez a telhetetlen. Nekem nem kell erőszakoskodnom Veletek. Tudjátok magatoktól, hogy mi a dolgotok. Bár Gyuri – Évikének, a eleségének jelenlétében – két hete Sashalmon mise utáni iddogálás közben arra akart rávenni, hogy ne mondjam ezt, mert már torkig van vele. Olyan naiv ez a Gyuri. Már 35 éve ismer, és még mindig azt hiszi, hogy lehet velem beszélni. Hát lehet, igenis lehet. Arról, hogy ne menjünk már a Kossuth térre. Arról lehet. De arról, hogy ne gyűjtsünk, hogy ne szórjuk a magot, arról nem lehet. Hiába is próbálkoznak vele. Akár a Kádár, akár a mostani Benedek. Hanyadik is? Egyik sem ment velem semmire. Ezek után most meg Gyurira hallgassak? Nem hallgatok, s kérdezem – csak kérdezem minden erőszak nélkül –: Gyűjtöttél már új tanítványokat ebben a gyönyörűsége, nem ruszikkal, hanem tőkéséssel megajándékozott kicsiny hazánkban? Mert nálam csak az a jó, csak akkor vagy jó, ha gyűjtöttél. Ezért most hogy ennyien itt vagytok, még inkább mondom, hogy csak gyűjtsetek. Mert, aki gyűjt, az nem hal meg, sem itt, sem a másik világban. Aki meg nem gyűjt, az meghal. Nemcsak itt, hanem a másik világban is – gondolom. Azért csak gondolom, mert még nem voltam ott, hogy ellenőrizsem, miként is állnak ott fent a dolgok. De Hamvas Bélától és Hermész Triszmeghisztostól megtanultam. Mit? Azt, hogy lent, mint fent. És hogy Fent, mint lent.

De azért volt Jézusnak Atyján és tanítványain kívül még egy harmadik szerelme is. Hát az meg ki? Nagyon bánatos volnék, ha ki nem találjátok. Annyit verekedtetek velem erről az utóbbi időben, hogy biztosan kitaláljátok. Ha ki nem találjátok, megmondom magam. Hát a zsidók, akik a legjobban tudják szeretni egymást. Nem is pusztul fajuk úgy, mint a miénk. A nemzeteket (ta ethné) – ezt a szót a

szentírások úgy fordítják, hogy pogányok. Jézus pedig azt mondta a zsidóknak, hogy a nemzetekhez, városaikba meg Szamáriába ne menjete, menjete csak Izrael házának elveszett juhaihoz, mert magam is csak azokhoz jöttem. Majd amikor főpapjuk keresztre feszít, akkor kérem meg a Lelkemet, hogy szálljon rátok, s menjete el az összes többi nemzethez is – de Júdeától és Jeruzsálemtől - kezdve tanítsátok meg nekik is; hogy az ő dolguk is az, hogy a tanítványimmá legyenek. Azaz az a dolguk, hogy ne akarjanak gazdagok lenni, hogy ne akarjanak verekedni, meg uralkodni egymáson. S ha ezt megértették és legalább is hozzáfogtak már ezt tanító nép- és főiskolai tanfolyamaik megszervezéséhez – magyarul kisközösségeket hoztak már létre – akkor ennek pecsétjéül keresztelkedjenek meg is. Nem bubamegöntésre gondolt. Ezt csak csinálják azok, akiknek ez a szakmájuk. Megbocsátatik nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. Biztosan bocsánatot nyerne ezért. Mert Jézus mennyei apja meghallgatja a fiát, ha nagyon kéri őt.

Mondtam már, hogy Jézus a vezércsillagom, meg még mindazok, akik azt gondolták, amit ő gondolt. Kik azok? Hát Sókratész, Lao-ce, Buddha, meg az effélék. Az evangelisták is, meg a Jakab-levél szerzője. De Tolsztoj meg Gandhi is. A Didaché szerzője is, meg Arany Jánosunk is és Sinka István is, ez a két szalontai kálvinista is. Meg a katolikus Babits is. Mindazok, akik tudnak ilyet mondani: Az Úristen őriz engem, Mert én az ő nótáját zengem. De azért nem akarok itt most magyarórát tartani. Előbb még meg kell írnom hozzá a tankönyvet, melyet majd házifeladattá tudunk tenni. Nyárom három hónap alatt majd lesz időm rá Budaváriban. Ott klíma nélkül is ki lehet bírni a nyarat. Vissza kell térem a szakmámhoz. Ha Visnyeszéplakon érdeklődés hiányában meg is szakadtak az irodalmi estéim, azért én nem adom fel a harcot. Megkérem a Józsit. Ki az? Hát minden magyar piaristák nagyhatalmú tartományfőnökét. Mire kérem meg? Hát arra, hogy ha 2010 szeptemberére átköltözik a Mikszáth Kálmán térről a gimnáziumunk, akkor hadd tartsak ott nem hittanórákat – ahhoz a becsületet már eljátszottam, és tisztában vagyok vele, hogy folyamatosan játszom –, hanem irodalomórákat, hogy jó félszázad alatt a különböző rendszerektől elnyomított ifjúságunk hadd hallja meg a jézusi magyar irodalomról szóló tanításom. De ez csak olyan kitérő volt – excursus – ahogyan tudományosan mondják. Visszatérek a fősodorhoz.

A nem régiben elkezdett negyedik negyedben – 90 és 120 év között található – olyan gyermeknek valókat kell kitalálnom, mint amilyeneket Jézus mondott. Példabeszédeket. Miért? Hát azért, hogy mindenki megértse. A legszegényebbek is. És kik azok? Akik sok gyermeket szülnék. Akik megértik, amit Zsike mondott nekem, amikor 12. gyermekét várta és én ünnepélyesen kezet csókoltam ezért neki. Mire ő ezt felelte: Gyurka bácsi, én vagyok a világ legönzöbbszű asszonya, mert nem bírom ki, hogy ne legyen mindig egy kisbabám. Majd lesem a sokgyerekesek bölcsességeit. Ezzel teszem majd talán jóvá, hogy nemzetkipusztítóvá lettem, tettem magamat. Vagy fogjam rá ezt is az Istenre? Vagy magyartanáromra, Bátorira, akinek szóbeli érettségim napján elmondtam, hogy szeretnék szép magyarórákat tartani, de a mátyásföldi kislányok is nagyon szépek, s ő ezt mondta nekem: Én is úgy lettem piarista, hogy fejest ugrottam a dolgokba! Én meg erre a szóra lementem a trafikba, vettem egy ívpapírt és megírtam a piaristáknak, hogy én is piarista akarok lenni. Nem tudom, mit tegyek. Nem fogom a felelőséget Istenre. Elég vagyok ehhez magam. De Jézus azt mondta, hogy az Isten Lelke bennünk van. Akkor meg ki a felelős a döntésemért??? Értitek ezt? Érti bizony, aki jó...

De hát mennem kell tovább, mert nekem is volt apám s anyám. Apám olyan kemény ember volt, hogy még a piaristák is meg voltak vele elégedve. Nekem is megdicsérte őt latintanárom, a paloznaki Kövesi Lajos. Így: Apád okos ember. Azért volt okos, mert tudta, hogy nem a gyerek nevei a szüleit, hanem a szülők a gyereket. Noviciátus után meglátogattam őt, mint nyugdíjast. Beszélt latin-tanítása sikereiről. Arról, hogy kérték: árulja el a módszerét, sikerei titkát. Módszer, módszer, mit ér az? Fogni kell tudni a gyereket, ahogyan apád is tudott téged. S mutatta is karjával, kezével. Hát apám aztán ismerte ezt a módszert. Vert is pofozott is, rúgott is, hogy aztán a nyomtatott értesítővel dicsekedhessék elsőszülött fiával, hogy az minden gyorsíró versenyt, és minden pályázatot megnyert. Én sohasem haragudtam apámra. Rákosi smasszerjeire se haragudtam, ha fenéken billentettek. Ez volt a dolguk, ezzel tartották el családjukat. De apám vitt a Haller-térre focizni, kirándult velem, ping-pongozott is és megtanított máig tartó szórakozásomra is: bridzselni is. Mennyi Bokor-tagot megtanítottam már rá. A tavaly nyári budavári bridzs-bajnokságot is egy nőtanítványom nyerte meg. E dicsőségért cserébe talán megbocsátja nekem, amit az előbb a gyerekeknevelésről mondtam.

Anyukámról nagyon sokat kellene mesélnem. Igazi anyuka volt. Hatvan éves koráig sohasem volt beteg. Egy anyukának arra nem lehet ideje. Akkor ki csinál meg mindent? Apám semmit sem csinált. Ő volt Anyuka nyolcadik gyereke. Amint pápa leszek – a mostani már nagyon öreg – felhagyok a megszentelt életállapotúak boldoggá meg szentté avatásával. Anyukát fogom szentté avatni. Őt meg a Bokor összes anyukáit – hét gyerektől felfelé. Anyuka sajnos nem volt Bokor-tag. A legidősebb most halt meg: Balázs Laci, aki 1910-ben született. Anyuka meg 1897-ben. Posztumuszt Bokor-taggá teszem őt. Most írok tanulmányt a Bokortörténet nulladik nemzedékéről. Azokról, akik nevelték az első, az alapító nemzedéket. Majd így formálom meg a Mindenszentek litániáját: A Bokor sokgyermekes anyukái és minden más ilyen anyukák... Könyörögjete érettünk!

De félre minden nőimádatl A férfiakat is saját képére és hasonlatosságára teremtette Isten. Ha egy kicsit selejtesebbre sikerültünk is. Rút hálátlanság lenne részemről meg nem emlékezni az örök hazába már átköltözött Bokor-testvéreinkről. Nem mindegyikükről, csak a legnagyobbakról. Kik azok? Hát vitathatatlanul az első a Dombi Feri. Ha jól számolom, lett élete munkájából vagy tíz kisközösség. Pedig férfi volt és még megszentelt életállapotú is – félig csak, mert világi pap volt csak szegény. S a második? Az már nő volt – a Bokor nagyasszonya. Hét gyermeke nem volt, de nevelt kettőt. Egyikük hetet is. Unokái hívták életre a harmadik és negyedik nemzedék legtöbb közösségét. Mennyit? Számolják össze ők! Harmadik helyen van nálam Halász Bandi. Ő is csinált valamit a kisközösségekből: az ő nevét őrzi az iszákos-mentés. Ő nemcsak tanított, de gyógyított is.

Szalad az idő, s még semmit sem mondtam a mai evangéliumi szakasról. Hát mondok gyorsan valamit ahhoz, hogy „Menjünk máshová, a szomszédos helységekre, hogy ott is hirdessem az evangéliumot, hiszen azért jöttem. S bejárta egész Galileát, tanított a zsinagógákban, és ördögöket űzött ki Ezt: Belőlem a kafarnaumiak sem csinálnak balekot. Nem kafarnaumi csodaorvosnak jöttem én. Vannak más zsidó falvak is, melyekben hirdetem kell a jó-hírt.. – hogy magyarul beszéljek. Ezt Jézus szájába adtam. S a magam szájába mit adok? Hát csak megint valami botrányosat.

Elküldelek titeket. Hova? Attila, Álmos, Árpád elveszett juhainhoz. Nagyon sok faluban városban is élnek a Kárpát-medencében. Szükségük van a jó-hírré és arra is, hogy kiűzzétek belőlük az ördögöket. Miféleképpen? Azokat, amelyek ezt suttogják: Reménykedjétek a következő kormányban. Ezeket. Ti csak a jó-hírben és a kisközösségekben reménykedjétek. Amen.

[Elhangzott: 2009. február 7-én, a Bokorünnepen]